

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 8 grudnia 2023 r.

Pozycja 91

POSTANOWIENIE z dnia 28 listopada 2023 r. Sygn. akt SK 77/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski – przewodniczący
Bartłomiej Sochański
Bogdan Świączkowski
Michał Warciński – sprawozdawca
Rafał Wojciechowski,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 listopada 2023 r., skargi konstytucyjnej M.J. o zbadanie zgodności:

art. 540 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) „w zakresie, w jakim nie określa zasad wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem [sądu]” lub alternatywnie całości kodeksu postępowania karnego „w zakresie, w jakim nie określa zasad wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem [sądu]”, z art. 45 ust. 1 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. W skardze konstytucyjnej z 15 września 2022 r. (data wpływu) M.J. (dalej: skarżący) wniósł o stwierdzenie niezgodności art. 540 § 1 ustawy z 6 dnia czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: k.p.k.) „w zakresie, w jakim nie określa zasad wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem [sądu]” lub alternatywnie całości k.p.k. „w zakresie, w jakim nie określa zasad wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem [sądu]”, z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

2. Skarżący, 13 sierpnia 2021 r. (data wpływu) skierował do Prokuratury Rejonowej W. (dalej: prokuratura rejonowa) zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez Zarząd Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych (dalej: KIDL) w związku z nieudo-

stąpieniem informacji publicznej dla przedstawiciela portalu internetowego „Centralny Szpital Psychiatryczny” związanej z wydaniem dokumentów, na podstawie których zarejestrowano i certyfikowano laboratoria firmy V. (czyn z art. 23 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, Dz. U. z 2022 r. poz. 902 – „Kto, wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi, nie udostępnia informacji publicznej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku”).

12 listopada 2021 r., prokurator prokuratury rejonowej postanowiła odmówić śledztwa w sprawie:

„1. nieudostępnienia w okresie od 4 sierpnia 2021 r. do dn. 11 sierpnia 2021 r. wbrew ciążącemu obowiązkowi przez Zarząd Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych [z] siedzibą w Warszawie, przy ul. Konopackiej 4 informacji publicznej przedstawicielowi portalu internetowego «Centralny Szpital Psychiatryczny» związanej z wydaniem dokumentów na podstawie których zarejestrowano i certyfikowano laboratoria firmy V., tj. o czyn z art. 23 ustawy z dn. 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej - na podstawie art. 17 § 1 pkt. 1 kpk [k.p.k.] wobec stwierdzenia, iż czynu nie popełniono;

2. poświadczenia nieprawdy w okresie bliżej nieustalonym, nie później jednak niż w dniu 11 sierpnia 2021 r. w dokumentach złożonych przez firmę V. w związku z ubieganiem się o akredytację laboratoriów dokonujących na zlecenie NFZ badań na obecność COVID-19, tj. o czyn z art. 271 § 1 kk [ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, ze zm.), dalej: k.k.] - na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 kpk [k.p.k.] – wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa;

3. niedopełnienia obowiązków służbowych w okresie bliżej nieustalonym, nie później jednak niż w dniu 11 sierpnia 2021 r. przez Zarząd Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych z siedzibą w Warszawie, przy ul. Konopackiej 4 w związku z przyjęciem bez dokonania należytego sprawdzenia dokumentacji firmy V. i wydaniem certyfikacji dla laboratoriów firmy V. i działaniem w ten sposób na szkodę interesu publicznego, tj. o czyn z art. 231 § 1 kk [k.k.] – na podstawie art. 17 § 1 pkt. 1 kpk [k.p.k.] – wobec stwierdzenia, iż czynu nie popełniono”.

W piśmie z 7 grudnia 2021 r. skarżący za pośrednictwem Prokuratury Rejonowej wniósł zażalenie na postanowienie z 12 listopada 2021 r. o odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie.

Zawiadomieniem z 10 stycznia 2022 r. Sąd Rejonowy w W. (dalej: Sąd Rejonowy) poinformował skarżącego o terminie posiedzenia sądu w celu rozpoznania zażalenia na postanowienie Prokuratury Rejonowej.

W piśmie z 24 stycznia 2022 r. (data wpływu) skierowanym do Sądu Rejonowego skarżący wniósł o przekazanie sprawy do Sądu Okręgowego. W uzasadnieniu pisma skarżący wskazał, że „zgodnie z Art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo Prasowe [Dz. U. z 2018 r. poz. 1914] sprawy o przestępstwa określone w Art. 43 i 4 [w art. 43 i art. 44] tejsze ustawy podlegają rozpoznaniu przez Sąd Okręgowy”.

Postanowieniem z 16 lutego 2022 r. Sąd Rejonowy postanowił na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. zażalenia nie uwzględnić i zaskarżone postanowienie utrzymać w mocy. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Rejonowy wskazał, że „skarżący nie podniósł żadnych nowych argumentów ani dowodów, które mogłyby skutkować uchyleniem zaskarżonego postanowienia. Prokurator nie odmówił wszczęcia postępowania z uwagi, jak pisze skarżący w zażaleniu, iż KIDL nie posiada dokumentów, tylko jak wskazał prokurator nie był on organem zobowiązanym do jej przekazania, a organem takim mógł być Zespół ds. koordynacji sieci laboratoriów COVID”. Sąd Rejonowy wskazał także, że „[z]askarżone postanowienie nie dotyczy czynów z art. 43 i 44 ustawy prawo prasowe, o czym pisze skarżący w piśmie z dnia 24 stycznia 2022 r.”.

W piśmie z 11 marca 2022 r. Sąd Rejonowy poinformował skarżącego, odpowiadając na jego pismo z 6 marca 2022 r., że na postanowienie z 16 lutego 2022 r. wydanie przez Sąd Rejonowy nie służy zażalenie.

W piśmie z 7 kwietnia 2022 r. skarżący odpowiadając na pismo z 11 marca 2022 r., domagał się od Sądu Rejonowego „przekazani[a] zażalenia w trybie procesowym do właściwego Sad II instancji lub odrzuceni[a] zażalenia w trybie procesowym celem zaskarżenia tego postanowienia”.

Zarządzeniem z 6 maja 2022 r. Sąd Okręgowy odmówił przyjęcia wniosku skarżącego o wznowienie postępowania jako niedopuszczalnego z mocy ustawy.

Postanowieniem z 24 sierpnia 2022 r. Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu zażalenia na zarządzenie Sądu Okręgowego z 6 maja 2022 r. utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie. W uzasadnianiu postanowienia Sąd Apelacyjny wskazał: „orzeczenie sądu [Rejonowego z 16 lutego 2022 r.] dotyczy jednak postępowania przygotowawczego, natomiast sam fakt, że zostało wydane przez Sąd - nie spowodowało zainicjowania postępowania sądowego w rozumieniu przepisów art. 540 i nast. k.p.k. (w tym wskazanego we wniosku o wznowienie postępowania art. 542 § 1 i 3 k.p.k.). (...) W rozumieniu przepisów o wznowieniu postępowania, do wszczęcia postępowania sądowego dochodzi bowiem dopiero po skutecznym wniesieniu przez uprawniony podmiot skargi zasadniczej (aktu oskarżenia) co w rozpoznawanej sprawie nie miało miejsca”.

2.1. W ocenie skarżącego „brak możliwości wznowienia postępowania zakończonego orzeczeniem Sądu, w sytuacji gdy o «sprawie» w rozumieniu konstytucyjnym orzekł niewłaściwy Sąd, jest naruszeniem istoty prawa do Sądu określonej w Art. 45 ust. 1 Konstytucji” (skarga, s. 4).

3. Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 10 listopada 2022 r. (doręczonym 21 listopada 2022 r.) skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez poinformowanie, czy od wskazanego w skardze konstytucyjnej ostatecznego orzeczenia został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia.

Skarżący w piśmie procesowym z 28 listopada 2022 r. (data nadania) ustosunkował się do wezwania w sprawie usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej, oświadczając, że od wskazanego ostatecznego orzeczenia nie wniesiono nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z 19 lipca 2023 r. nadał skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

4. Rzecznik Praw Obywatelskich w piśmie z 20 września 2023 r. poinformował, że nie zgłasza udziału w postępowaniu.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Uwagi wstępne.

Zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, na każdym etapie postępowania niezbędna jest kontrola, czy nie zachodzi jedna z ujemnych przesłanek wydania wyroku, powodująca konieczność umorzenia postępowania (zob. zamiast wielu, wyrok TK z 30 września 2014 r., sygn. SK 22/13, OTK ZU nr 8/A/2014, poz. 96 i powołane tam orzecznictwo TK). W wypadku stwierdzenia przeszkody formalnej na etapie merytorycznego rozpoznawania skargi, Trybunał umarza postępowanie, ponieważ pozytywny wynik wstępnej

kontroli skargi nie przesądza definitywnie o dopuszczalności późniejszego jej rozpoznania co do istoty sprawy (zob. postanowienie pełnego składu TK z 15 listopada 2018 r., sygn. SK 5/14, OTK ZU A/2018, poz. 66).

2. Przedmiot i wzorce kontroli.

W *petitum* skargi konstytucyjnej skarżący wniósł o stwierdzenie niezgodności art. 540 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, ze zm.; dalej: k.p.k.) „w zakresie, w jakim nie określa zasad wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem [są]du”, lub alternatywnie całości k.p.k. „w zakresie, w jakim nie określa zasad wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem [są]du”.

Skarżący w *petitum* skargi konstytucyjnej jako wzorzec kontroli zaskarżonego przepisu wskazał art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Zgodnie z zaskarżonym art. 540 § 1 k.p.k.:

„Postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznowia się, jeżeli:

1) w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia;

2) po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że:

a) skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podleżał karze,

b) skazano go za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary,

c) sąd umorzył lub warunkowo umorzył postępowanie karne, błędnie przyjmując popełnienie przez oskarżonego zarzucanego mu czynu”.

W przepisie tym wskazano, że wznowienie dotyczy postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem. Z uwagi na treść art. 540 i art. 540a k.p.k., a zatem na określone tam podstawy wznowienia postępowania, trzeba stwierdzić, że przedmiotem wznowienia postępowania mogą być te prawomocnie zakończone postępowania sądowe, w których rozstrzygnięto o odpowiedzialności karnej oskarżonego lub o przedmiocie procesu karnego, a nie o jakiegokolwiek kwestii incydentalnej, chociażby istotnej dla oskarżonego, rozstrzyganej w toku postępowania karnego.

3. Ocena dopuszczalności merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej.

3.1. Według utrwalonej linii orzeczniczej Trybunał Konstytucyjny jest obowiązany do badania, na każdym etapie postępowania, czy nie zachodzi ujemna przesłanka wydania wyroku, nakazująca umorzenie postępowania w sprawie. Nie ma procesowych przeszkód, aby kontrola ta nastąpiła także po zakończeniu wstępnego rozpoznania skargi konstytucyjnej, a więc po nadaniu jej dalszego biegu. Nadanie skardze dalszego biegu nie sanuje jej ewentualnych braków. Ocena ta dokonywana jest z urzędu przez skład orzekający powołany do merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej (por. postanowienia TK z: 21 marca 2000 r., sygn. SK 6/99, OTK ZU nr 2/2000, poz. 66; 28 października 2002 r., sygn. SK 21/01, OTK ZU nr 5/A/2002, poz. 78; 20 marca 2002 r., sygn. K 42/01, OTK ZU nr 2/A/2002, poz. 21; 28 maja 2003 r., sygn. SK 33/02, OTK ZU nr 5/A/2003, poz. 47; 21 października 2003 r., sygn. SK 41/02, OTK ZU nr 8/A/2003, poz. 89; 27 stycznia 2004 r., sygn. SK 50/03, OTK ZU nr 1/A/2004, poz. 6; 6 lipca 2004 r., sygn. SK 47/03, OTK ZU nr 7/A/2004, poz. 74; 14 grudnia 2004 r., sygn. SK 29/03, OTK ZU nr 11/A/2004, poz. 124; 21 marca 2006 r., sygn. SK 58/05, OTK ZU nr 3/A/2006, poz. 35; 30 maja 2007 r., sygn. SK 67/06, OTK ZU nr 6/A/2007, poz. 64; 20 lutego 2008 r., sygn. SK 44/07, OTK ZU nr 1/A/2008, poz. 23; 8 kwietnia 2008 r., sygn. SK 80/06, OTK ZU nr 3/A/2008, poz. 51; 30 czerwca 2008 r., sygn.

SK 15/07, OTK ZU nr 5/A/2008, poz. 98; 16 czerwca 2009 r., sygn. SK 22/07, OTK ZU nr 6/A/2009, poz. 97; 19 października 2010 r., sygn. SK 8/09, OTK ZU nr 8/A/2010, poz. 94; 9 listopada 2010 r., sygn. SK 10/08, OTK ZU nr 9/A/2010, poz. 99; 3 sierpnia 2011 r., sygn. SK 13/09, OTK ZU nr 6/A/2011, poz. 68; 18 czerwca 2013 r., sygn. SK 1/12, OTK ZU nr 5/A/2013, poz. 70; 26 maja 2015 r., sygn. SK 6/13, OTK ZU nr 5/A/2015, poz. 76).

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji, „[k]ażdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji”. Z przepisu tego oraz art. 53 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK wynikają przesłanki, których spełnienie jest wymagane do merytorycznego rozpoznania skargi przez Trybunał.

Po pierwsze, przedmiotem zaskarżenia skargą konstytucyjną może być wyłącznie przepis ustawy lub innego aktu normatywnego. Przedmiotem kontroli Trybunału Konstytucyjnego nie są zatem akty stosowania prawa, a więc orzeczenia lub ostateczne decyzje zapadłe w indywidualnych sprawach skarżących, lecz akty normatywne, na podstawie których rozstrzygnięcia te zostały wydane (por. postanowienia i wyroki TK z: 1 lipca 2008 r., sygn. SK 40/07, OTK ZU nr 6/A/2008, poz. 101; 13 października 2008 r., sygn. SK 20/08, OTK ZU nr 8/A/2008, poz. 146; 2 czerwca 2009 r., sygn. SK 31/08, OTK ZU nr 6/A/2009, poz. 83; 17 listopada 2009 r., sygn. SK 64/08, OTK ZU nr 10/A/2009, poz. 148; 29 listopada 2010 r., sygn. SK 8/10, OTK ZU nr 9/A/2010, poz. 117; 2 lutego 2012 r., sygn. SK 14/09, OTK ZU nr 2/A/2012, poz. 17; 28 lutego 2012 r., sygn. SK 27/09, OTK ZU nr 2/A/2012, poz. 20; 7 maja 2013 r., sygn. SK 31/12, OTK ZU nr 4/A/2013, poz. 46; 9 maja 2017 r., sygn. SK 18/16, OTK ZU A/2017, poz. 37; 28 lutego 2018 r., sygn. SK 45/15, OTK ZU A/2018, poz. 12).

Po drugie, choć przedmiotem skargi jest przepis prawa, nie można w niej jednak kwestionować zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego w oderwaniu od aktów stosowania prawa w indywidualnej sprawie. Skarga konstytucyjna nie jest bowiem środkiem abstrakcyjnej kontroli zgodności z Konstytucją. Aby skarżący mógł skutecznie zakwestionować tę zgodność, najpierw sąd lub organ administracji publicznej musi wydać ostateczne orzeczenie w jego sprawie, i to z zastosowaniem kwestionowanej regulacji. Warunkiem koniecznym merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej jest więc określenie zaskarżonego przepisu, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o konstytucyjnych wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK). Przyjęty w Konstytucji model skargi konstytucyjnej został bowiem oparty na zasadzie konkretności i subsydiarności. Skarżący nie może zatem zakwestionować zgodności z Konstytucją aktu normatywnego w oderwaniu od indywidualnej sprawy, w której na mocy konkretnego aktu stosowania prawa doszło do naruszenia jego wolności lub praw albo obowiązków określonych w Konstytucji.

Zaskarżonemu przepisowi można postawić zarzut pominięcia prawodawczego, jednakże może być on merytorycznie rozpoznany tylko wtedy, gdy spełnia określone w ugruntowanym orzecznictwie Trybunału wymagania. Kognicja Trybunału w zakresie kontroli pominięcia prawodawczego jest bowiem instytucją wyjątkową, dlatego dopuszczające ją przesłanki procesowe muszą być spełniane w całości oraz ściśle.

Po trzecie, do merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej niezbędne jest określenie, jakie konstytucyjne wolności lub prawa przysługujące skarżącemu i w jaki sposób zostały naruszone przez ostateczne orzeczenie sądu lub organu administracji publicznej, wydane

na podstawie zaskarżonego przepisu czy przepisów aktu normatywnego (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK).

Po czwarte, skarga konstytucyjna powinna zawierać uzasadnienie zarzutu niezgodności z Konstytucją kwestionowanych przepisów z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK).

3.2. Skarżący żądał orzeczenia niezgodności z Konstytucją art. 540 § 1 k.p.k. „w zakresie, w jakim nie określa zasad wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem [sądu]”, lub alternatywnie całości k.p.k. „w zakresie, w jakim nie określa zasad wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem [sądu]”, z art. 45 ust. 1 Konstytucji. W rozpoznawanej skardze konstytucyjnej postawiono zatem przedmiotowi kontroli zarzut pominięcia prawodawczego. Rozstrzygnięcie tego, czy zarzut ten jest uzasadniony, ma przesądzające znaczenie dla oceny dopuszczalności wydania wyroku w sprawie.

3.3. Rozpoznawana skarga nie spełnia wymagań procesowych umożliwiających merytoryczne rozstrzygnięcie w sprawie.

Po pierwsze, skarżący nie dokonał dostatecznej na potrzeby postępowania przed Trybunałem wykładni przepisu stanowiącego przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK).

Po drugie, w rozpatrywanej skardze nie wyjaśniono, jakie uprawnienie współtworzące prawo do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) – wzorzec kontroli wskazany w skardze – zostało naruszone; w konsekwencji nie określono także, w jaki sposób nastąpiło to naruszenie (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK).

Po trzecie, wymienione braki skargi uniemożliwiły uczynienie zadość obowiązkowi uzasadnienia zarzutu niezgodności przedmiotu kontroli ze wskazanym wzorcem kontroli, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK).

Biorąc powyższe pod uwagę, wydanie wyroku w sprawie było niedopuszczalne, dlatego postępowanie należało umorzyć (art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK.).